TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2008. gada 18. decembrī *

Lieta C-349/07

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Supremo Tribunal Administrativo* (Portugāle) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2007. gada 12. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2007. gada 27. jūlijā, tiesvedībā

Sopropé — Organizações de Calçado Lda

pret

Fazenda Pública,

piedaloties

Ministério Público.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents), K. Šīmans [*K. Schiemann*], P. Kūris [*P. Kūris*] un L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*],

* Tiesvedības valoda — portugāļu.

ģenerāladvokāte V. Trstenjaka [*V. Trstenjak*],
sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Sopropé — Organizações de Calçado Lda* vārdā — A. Kaneira [*A. Caneira*], *advogado*,

— Portugāles valdības vārdā — H. Ventura [*H. Ventura*], K. Gerra Santuša [*C. Guerra Santos*] un L. Fernandišs [*L. Fernandes*], pārstāvji,

— Itālijas valdības vārdā — I. M. Bragulja [*I. M. Braguglia*], pārstāvis, kam palīdz Dž. Albencio [*G. Albenzio*], *avvocato dello Stato*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — S. Šēnbergs [*S. Schønberg*] un P. Gerra e Andrade [*P. Guerra e Andrade*], pārstāvji,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 2. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par tiesību uz aizstāvību principa interpretāciju.

2 Šis lūgums tika iesniegts prāvā starp *Sopropé — Organizações de Calçado Lda* (turpmāk tekstā "*Sopropé*") un *Fazenda Pública* (Valsts kase) par prasību par muitas parāda, kas tika noteikts pēc šīs sabiedrības laikā no 2000. gada līdz 2002. gadam Portugālē ievesto preču izcelsmes pārbaudes, vēlāku piedziņu.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Padomes 1992. gada 12. oktobra Regula (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi (OV L 302, 1. lpp.) ir grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 16. novembra Regulu (EK) Nr. 2700/2000 (OV L 311, 17. lpp.; turpmāk tekstā — "Muitas kodekss").

4 Muitas kodeksa VII sadaļas 3. nodaļas 217.–232. pantā runa ir par muitas parāda summas samaksu.

5 Muitas kodeksa 221. panta 1. punktā noteikts:

"Muitas nodokļa summu, tiklīdz tā iegrāmatota, dara zināmu parādniekam saskaņā ar attiecīgajām procedūrām."

6 Atbilstoši Muitas kodeksa 222. panta 1. punkta a) apakšpunktam:

"1. Nodokļa summa, kas darīta zināma saskaņā ar 221. pantu, parādniekam ir jāsamaksā šādos termiņos:

a) ja persona nav tiesīga saņemt nevienu no 224.–229. pantā noteiktajiem maksāšanas atvieglojumiem, maksājums ir jāizdara noteiktajā termiņā.

Neskarot 244. panta otro daļu, termiņš nedrīkst pārsniegt desmit dienas pēc maksājamās muitas nodokļa summas paziņošanas parādniekam, bet iegrāmatojumu apkopošanas gadījumā saskaņā ar 218. panta 1. punkta otro daļu to nosaka tā, lai parādniekam nebūtu iespējams saņemt ilgāku termiņu nekā tad, ja viņam būtu atļauts atlikt maksājumu.

[..]"

7 Muitas kodeksa VIII sadaļas 243.–246. panta noteikumi ir par pārsūdzēšanu.

8 Atbilstoši šī kodeksa 245. pantam:

"Pārsūdzības procedūras īstenošanas kārtību nosaka dalībvalstis."

Valsts tiesiskais regulējums

9 Portugāles Vispārējā nodokļu likuma (turpmāk tekstā — "VNL"), kas apstiprināts ar 1998. gada 12. decembra Dekrētlikumu Nr. 398/98, skaidri paredzēts piedalīšanās

nodokļu procedūrā princips, kas atzīts Portugāles konstitūcijas 267. pantā un attiecībā uz administratīvo procesu jau paredzēts administratīvā procesa kodeksa 100. un turpmākajos pantos.

10 Atbilstoši šā likuma 60. pantam redakcijā, kas piemērojama pamata lietas faktiem:

"1. Nodokļu maksātāji piedalās uz viņiem attiecošos lēmumu pieņemšanā, ja vien likums nenosaka pretējo, kādā no šādiem veidiem:

a) tiesības tikt uzklausītam pirms nodokļa piedziņas;

[..]

e) tiesības tikt uzklausītam pirms nodokļu pārbaudes ziņojuma noslēgšanas.

[..]

4. Tiesības tikt uzklausītam jāizmanto termiņā, ko nodokļu administrācija noteikusi ierakstītā vēstulē, kas šim nolūkam nosūtīta uz nodokļu maksātāja nodokļu maksāšanas adresi.

[..]

6. Termiņš tiesību tikt uzklausītam mutvārdos vai rakstveidā izmantošanai nedrīkst būt īsāks par 8 dienām vai garāks par 15 dienām.

[..]"

11 Papildu noteikumi par nodokļu pārbaudes procedūru tika pieņemti ar 1998. gada 31. decembra Dekrētlikumu Nr. 413/98.

12 Atbilstoši šā dekrētlikuma 60. pantam par iepriekšēju noklausīšanos:

"1. Kad ir pabeigti pārbaudes pasākumi un ja to rezultātā tiek veikti pasākumi par nodokļu uzrēķināšanu vai pārbaudāmajam subjektam nelabvēlīgi nodokļu pasākumi, nodokļu pārbaudes ziņojuma projekts, kurā ietverts šo pasākumu uzskaitījums un pamatojums, pārbaudāmajam subjektam jāpaziņo 10 dienu laikā.

2. Paziņojumā jāparedz 8 līdz 15 dienu termiņš, lai pārbaudāmajam subjektam ļautu izteikt savu viedokli par nodokļu pārbaudes ziņojuma projektu.

3. Pārbaudāmais subjekts savu viedokli var izteikt rakstveidā vai mutiski, un pēdējā gadījumā viņa izteikumi jāfiksē rakstveidā.

4. Galīgais ziņojums jāsagatavo 10 dienu laikā pēc iepriekšējā punktā minētā viedokļa saņemšanas."

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

13 *Sopropé* ir Portugāles uzņēmums, kas pārdod no Āzijas ievestus apavus. Pamata prāva attiecas uz 52 partiju apavu ievešanu, kuru deklarētā izcelsme ir Kambodža un kas savas apgalvotās izcelsmes dēļ atbilstoši vispārējai preferenču sistēmai divarpus gadus no 2000. gada līdz 2002. gada vidum saņēma preferenciālu muitas attieksmi.

14 2003. gada sākumā Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) iniciētās administratīvās sadarbības ietvaros Portugāles Muitas krāpšanas novēršanas dienests veica pārbaudi, lai pārbaudītu no Āzijas ievesto apavu izcelsmi.

15 Muitas iestādes pārbaudes *Sopropé* sāka 2003. gada 14. februārī. Šo pārbaužu rezultātā Portugāles iestādes nonāca pie secinājuma, ka iepriekš minētie 52 sūtījumi bija veikti, izmantojot viltotus izcelsmes dokumentus un konosamentus.

16 Muitas iestādes no tā secināja, ka ievestajām precēm nebija preferenciālas izcelsmes un tādējādi tās nevarēja izmantot vispārējo preferenču sistēmu, un tātad tām bija jāpiemēro muitas nodoklis, kas piemērojams precēm, kurām ir trešo valstu izcelsme.

17 2003. gada 3. jūlijā *Sopropé* tika informēta, ka atbilstoši VNL 60. pantam tā astoņu dienu laikā varēja izmantot savas tiesības uz iepriekšēju uzklausīšanu attiecībā uz nodokļu pārbaudes ziņojuma projektu un tā pielikumiem. Sabiedrība šīs tiesības izmantoja 2003. gada 11. jūlijā.

18 Uzskatīdama, ka *Sopropé* nav sniegusi nekādu jaunu informāciju, kas varētu likt grozīt nodokļu pārbaudes ziņojuma projektu, muitas administrācija ar 2003. gada 16. jūlija vēstuli, kas tika saņemta nākošajā dienā, to informēja, ka atbilstoši Muitas kodeksa 222. pantam tai desmit dienu laikā jāsamaksā ievedmuita. Ievedmuitas apjoms bija EUR 212 684,98, kam pieskaitīts pievienotās vērtības nodoklis EUR 36 757,99 apmērā un kompensācijas procenti EUR 19,30 apmērā, kopējai summai esot EUR 249 462,27.

19 Tādējādi starp paziņojumu, lai varētu tikt izmantotas tiesības tikt uzklausītam, un paziņojumu par samaksu pagāja trīspadsmit dienas.

20 *Sopropé* atteicās maksāt šo muitas parādu, kas tai bija paziņots noteiktajā termiņā. 2003. gada 8. septembrī tā iesniedza prasību *Tribunal Administrativo e Fiscal de Lisboa* (Lisabonas Administratīvā un nodokļu tiesa), atsaukdamās ir īpaši uz tiesību uz aizstāvību ievērošanas principa pārkāpumu tādēļ, ka tai piešķirtais termiņš tās apsvērumu sniegšanai bija nepietiekams. Tiesa tomēr uzskatīja, ka lēmums par piedziņu bija pamatots, jo nebija sniegti nekādi pierādījumi, kas liktu to apšaubīt. Tā arī uzskatīja, ka tiesības uz aizstāvību bija ievērotas, jo VNL paredzētais pienākums par iepriekšēju uzklausīšanu bija izpildīts un nodokļu pārbaudes procesuālie noteikumi ievēroti.

21 *Sopropé* šo spriedumu pārsūdzēja *Supremo Tribunal Administrativo* (Augstākā administratīvā tiesa) citastarp tāpēc, ka pirmās instances tiesa nebija pareizi piemērojusi tiesību uz aizstāvību principu, kāds tas garantēts Kopienu tiesībās.

22 Šādos apstākļos *Supremo Tribunal Administrativo* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai ar tiesību uz aizstāvību ievērošanas principu ir saderīgs Vispārējā nodokļu likuma 60. panta 6. punktā un ar 1998. gada 30. decembra Dekrētlikumu Nr. 413/98 pieņemto Papildu noteikumu par nodokļu pārbaudes procedūru 60. panta 2. punktā noteiktais 8 līdz 15 dienas ilgais termiņš tam, lai nodokļa maksātājs mutiski vai rakstiski izmantotu tiesības tikt uzklausītam?

2) Vai par saprātīgu termiņu importētāja tiesību tikt uzklausītam izmantošanai var uzskatīt 13 dienu laikposmu no muitas iestādes paziņojuma iesniegšanas Kopienas importētājam (šajā gadījumā — mazam Portugāles apavu tirdzniecības uzņēmumam), lai tas varētu izmantot tiesības tikt iepriekš uzklausītam 8 dienu laikā, līdz dienai, kad tiek paziņots par pienākumu 10 dienu laikā samaksāt ievedmuitas

nodokli, kas uzlikts sakarā ar 52 partiju apavu ievešanu no Tālajiem Austrumiem, ko tas saskaņā ar vispārējo preferenču sistēmu veicis divarpus gadu laikā (no 2000. gada līdz 2002. gada vidum)?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

23 Ar abiem saviem jautājumiem, kas izskatāmi kopā, iesniedzējtiesa Tiesai vaicā, vai astoņu dienu termiņš, kāds uzņēmumam piešķirts, lai izteiktu savus apsvērumus par lēmuma projektu par ievedmuitas nodokļa vēlāku piedziņu EUR 249 462,27 apmērā saistībā ar 52 preču ievešanas darījumiem, kas tika veikti divarpus gadu laikā, atbilst Kopienu tiesību prasībām un it īpaši vispārējam principam par tiesību uz aizstāvību ievērošanu, it īpaši, ja administrācija lēmumu par piedziņu ir pieņēmusi piecas dienas pēc šā termiņa beigām.

Tiesai iesniegtie apsvērumi

24 Prasītāja pamata prāvā atgādina, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka tiesību uz aizstāvību ievērošanai nepieciešams, lai ikvienai personai, attiecībā uz kuru ir plānots pieņemt tai

nelabvēlīgu lēmumu, būtu iespēja efektīvi paust savu viedokli (skat. it īpaši 1996. gada 24. oktobra spriedumu lietā C-32/95 Komisija/*Lisrestal* u.c., *Recueil*, I-5373. lpp., 21. punkts; 2000. gada 21. septembra spriedumu lietā C-462/98 *Mediocurso*/Komisija, *Recueil*, I-7183. lpp., 36. punkts, un 2002. gada 12. decembra spriedumu lietā C-395/00 *Cipriani*, *Recueil*, I-11877. lpp., 51. punkts).

25 Tālāk *Sopropé* apgalvo, ka tāds termiņš kā tas, kas atbilstoši VNL piešķirts importētajam tā tiesību tikt uzklausītam izmantošanai, var tikt uzskatīts par tiesību uz aizstāvību ievērošanas principam atbilstošu tikai tad, ja tas importētajam sniedz iespēju efektīvi paust viņa viedokli. Taču tā uzskata, ka tādos apstākļos kā pamata lietā tai noteiktais termiņš bija nepietiekams.

26 Portugāles Republika apgalvo, ka tiesību uz aizstāvību ievērošanas princips nav piemērojams VNL paredzētajai iepriekšējas uzklausīšanas procedūrai. Šī procedūra ir tiesību piedalīties lēmuma pieņemšanā, nevis pārsūdzības tiesību izpausme. Turklāt no Tiesas judikatūras un it īpaši no 2003. gada 2. oktobra sprieduma lietā C-176/99 P *ARBED*/Komisija (*Recueil*, I-10687. lpp.) izriet, ka tiesību uz iepriekšēju uzklausīšanu princips ir tiesību uz aizstāvību sastāvdaļa tikai sodu uzlikšanas procesa kontekstā, kas tā nav pamata prāvā. Tādējādi Portugāles Republika uzskata, ka VNL 60. pantā paredzētais termiņš nevar tikt vērtēts tiesību uz aizstāvību principa kontekstā. Tādējādi to nevar uzskatīt par nesaprātīgu tiktāl, ciktāl tas ir tikai viens no tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas paredzēti saistībā ar lēmumu par nodokļu izlikšanu, šādi stiprinot efektīvu iespēju izmantot tiesības uz aizstāvību.

27 Portugāles Republika piebilst, ka gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka tiesību uz aizstāvību ievērošanas princips ir piemērojams VNL paredzētajai iepriekšējas uzklausīšanas procedūrai, strīdīgais termiņš pamata prāvā ir saderīgs ar Kopienu tiesībām, jo ar to tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi (skat. it īpaši 2004. gada 17. jūnija spriedumu lietā C-30/02 *Recheio — Cash & Carry*, Krājums, I-6051. lpp.). Pēc šīs dalībvalsts domām, līdzvērtības princips ir ievērots, jo VNL paredz identisku termiņu

visiem aktiem par nodokļu noteikšanu neatkarīgi no tā, vai tie ir balstīti uz valsts tiesībām vai Kopienu tiesībām. Novērtēt efektivitātes principa ievērošanu piekrīt valsts tiesai.

28 Itālijas Republika atzīmē, ka Kopienas Muitas kodekss neparedz, ka parādnieks pirms muitas parāda piedziņas būtu jāuzklausa. Balstīdamās uz šī kodeksa 245. pantu, tā apgalvo, ka noteikumi par pārsūdzības procedūras īstenošanu ietilpst dalībvalstu kompetencē. Tādējādi tā uzskata, ka Tiesai būtu vienīgi jāapstiprina uzņēmēja tiesības atbilstoši valsts tiesiskajam regulējumam tikt uzklausītam gan administratīvajā stadijā, gan tiesas procesa laikā.

29 Eiropas Kopienu Komisija atzīmē, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana prasa, lai jebkuram tāda lēmuma adresātam, ar kuru ievērojami tiek ietekmētas viņa intereses, būtu tiesības tikt uzklausītam, proti, lai viņš varētu noderīgi paust savu viedokli, kam savukārt ir nepieciešams saprātīgs termiņš viņa apsvērumu iesniegšanai (skat. it īpaši 1972. gada 14. jūlija spriedumu lietā 55/69 *Cassella Farbwerke Mainkur*/Komisija, *Recueil*, 887. lpp.; 1994. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-135/92 *Fiskano*/Komisija, *Recueil*, I-2885. lpp., kā arī 2007. gada 13. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-439/05 P un C-454/05 P *Land Oberösterreich* un Austrija/Komisija, Krājums, I-7141. lpp.).

30 Komisija uzskata, ka lēmumi par piedziņu, kas pieņemti, piemērojot Muitas kodeksu, var ievērojami ietekmēt tādu importētāju kā prasītāja pamata prāvā intereses un ka tādējādi dalībvalstīm, īstenojot šī kodeksa noteikumus par muitas parāda piedziņu, ir jānodrošina tiesības uz aizstāvību, kaut arī Kodeksā nav nekādu noteikumu par tiesībām tikt uzklausītam.

31 Komisija no tā secina, ka tāds termiņš kā VNL paredzētais ir saderīgs ar tiesībām tikt uzklausītam, ja personām, kuru intereses ievērojami ietekmē atbilstoši Kopienu tiesībām pieņemti lēmumi, ir iespēja efektīvi darīt zināmu savu viedokli par šiem lēmumiem.

32 Pēc Komisijas domām, valsts tiesai ir jānovērtē, vai prasības, kas saistītas ar tiesību uz aizstāvību ievērošanu, ir ievērotas, ņemot vērā gan Kopienu tiesības, gan valsts tiesības, un pēc visu lietas faktu novērtēšanas. Tā uzskata, ka, lai novērtētu, vai tiesības uz uzklausīšanu ir tikušas ievērotas, iesniedzējtiesa var vadīties no kritērijiem, ko var izsecināt no Tiesas judikatūras, proti, no piemērojamo Kopienu noteikumu mērķa, lēmuma pamatā esošo faktu un apsvērumu sarežģītības, tiesiskā konteksta sarežģītības, iespējas lūgt piešķirtā termiņa pagarināšanu un, visbeidzot, iespējas iesniegt papildu pasvērumus.

Tiesas atbilde

33 Pamattiesības ir vispārējo tiesību principu, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa, neatņemama sastāvdaļa. Šajā nolūkā Tiesa seko dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, kā arī norādēm, ko sniedz starptautiskie nolīgumi cilvēktiesību aizsardzības jomā, kuru izstrādē dalībvalstis ir sadarbojušās vai kuriem dalībvalstis ir pievienojušās (skat. it īpaši 2001. gada 6. marta spriedumu lietā C-274/99 P *Connolly*/Komisija, *Recueil*, I-1611. lpp., 37. punkts).

34 Turklāt no Tiesas judikatūras izriet, ka, ja valsts tiesiskais regulējums ietilpst Kopienu tiesību piemērošanas jomā, Tiesai, ja tai ir uzdots prejudiciāls jautājums, ir jāsniedz visi interpretācijas elementi, kas vajadzīgi valsts tiesai, lai novērtētu šī tiesiskā regulējuma

atbilstīgumu pamattiesībām, kuru ievērošanu Tiesa nodrošina (šajā sakarā skat. 1991. gada 18. jūnija spriedumu lietā C-260/89 *ERT*, *Recueil*, I-2925. lpp., 42. punkts, un 1991. gada 4. oktobra spriedumu lietā C-159/90 *Society for the Protection of Unborn Children Ireland*, *Recueil*, I-4685. lpp., 31. punkts).

35 Tā kā prejudiciālie jautājumi attiecas uz kārtību, kādā valsts iestādēm jāpiemēro Kopienas Muitas kodekss, Tiesas kompetencē ir sniegt valsts tiesai visus norādījumus par Kopienu tiesību interpretāciju, kas ļauj tai pašai spriest par attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma saderību ar pamattiesībām, kuru ievērošanu Tiesa nodrošina.

36 Tiesību uz aizstāvību ievērošana ir vispārējs Kopienu tiesību princips, kas ir piemērojams, ja administrācija ir nodomājusi pieņemt personai nelabvēlīgu lēmumu.

37 Atbilstoši šim principam tādu lēmuma adresātiem, ar kuriem ievērojami tiek ietekmētas viņu intereses, jābūt iespējai noderīgi paust savu viedokli par informāciju, uz kuras pamata administrācija ir nodomājusi pieņemt savu lēmumu. Šai nolūkā tiem jābūt pietiekamam termiņam (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/*Lisrestal* u.c., 21. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Mediocurso*/Komisija, 36. punkts).

38 Šis pienākums dalībvalstu iestādēm ir tad, ja tās pieņem lēmumus, kas ietilpst Kopienu tiesību piemērošanas jomā, pat ja piemērojamie Kopienu tiesību akti skaidri neparedz šādu prasību. Attiecībā uz šā principa īstenošanu un it īpaši uz termiņiem tiesību uz aizstāvību izmantošanai jāprecizē, ka, ja, kā pamata lietā, tie nav noteikti Kopienu tiesību normās, uz tiem attiecas valsts tiesības ar nosacījumu, ka, pirmkārt, tie ir tādi paši, kā termiņi, kas noteikti privātpersonām vai uzņēmumiem salīdzināmās valsts

tiesību situācijās, un, otrkārt, tie nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu Kopienu tiesībās noteikto tiesību uz aizstāvību izmantošanu.

39 Iesniedzējtiesa saistībā ar tiesību uz aizstāvību ievērošanas principu jautā, pirmkārt, vai tāds astoņu līdz piecpadsmit dienu termiņš kā valsts tiesībās vispārēji paredzētais termiņš, lai nodokļu maksātājs varētu izmantot savas tiesības tikt uzklausītam, var tikt uzskatīts par pietiekamu, un, otrkārt, vai tādos apstākļos kā pamata prāvā trīspadsmit dienu laikposms no brīža, kad *Sopropé* tika dota iespēja sniegt savus apsvērumus, līdz lēmuma par piedziņu pieņemšanai, atbilst šā principa prasībām.

40 Attiecībā uz pirmo jautājumu jāatzīmē, ka ir parasta un atbilstoša prakse, ka valsts tiesiskajā regulējumā dažādu pastāvošo administratīvo procedūru kontekstā tiek noteikti vispārēji noteikumi par termiņiem. Šādu noteikumu pieņemšana arī sekmē vienlīdzības principa ievērošanu. Dalībvalstīm attiecībā uz valsts tiesisko regulējumu, kas ietilpst Kopienu tiesību piemērošanas jomā, jānosaka termiņi, ņemot vērā citastarp pieņemamo lēmumu nozīmīgumu ieinteresētajām personām, piemērojamo procedūru un tiesību aktu sarežģītību, personu, kas var tikt skartas, skaitu un citas publiskas vai privātas intereses, kas jāņem vērā.

41 Attiecībā uz ievedmuitas nodokļa vēlāku piedziņu jāuzskata, ka termiņš, kas ļauj nodokļu maksātājam izmantot savas tiesības uz aizstāvību, kas nedrīkst būt ne īsāks par astoņām dienām, ne garāks par piecpadsmit dienām, principā nepadara neiespējamu vai pārmērīgi grūtu Kopienu tiesībās noteikto tiesību uz aizstāvību īstenošanu. Uzņēmumi, kurus var skart procedūra pamata prāvā, ir profesionāļi, kas nodarbojas ar importēšanu kā ierastu darbību. Turklāt piemērojamajā Kopienu tiesiskajā regulējumā

ir paredzēts, ka uzņēmumiem kontroles mērķiem ir jāspēj pierādīt visu savu darbību likumīgumu. Visbeidzot, Eiropas Kopienu vispārējās intereses un it īpaši interese pēc iespējas ātri iekasēt savus ieņēmumus prasa, lai pārbaudes varētu tikt veiktas ātri un efektīvi.

42 Prasītāja pamata prāvā iesniedzējtiesā tomēr apgalvoja, ka tai savu apsvērumu sniegšanai bija tikai astoņu dienu termiņš un ka lēmums par piedziņu tika pieņemts tikai trīspadsmit dienas pēc tam, kad tā tika aicināta iesniegt savus apsvērumus. Šī iemesla dēļ iesniedzējtiesa lūdz Tiesu precizēt, vai šādi termiņi ir saderīgi ar Kopienu tiesībām.

43 Lai gan Tiesai atbilstoši EKL 234. pantam konkrētā tiesvedībā nav kompetences piemērot Kopienu tiesību normu konkrētai lietai un tādējādi izvērtēt valsts tiesību noteikumu saistībā ar šo normu, tā tomēr tiesu sadarbības ietvaros, ko ievieš šis pants, var, balstoties uz lietas materiāliem, sniegt valsts tiesai Kopienas tiesību interpretāciju, kas tai šķiet lietderīga šī noteikuma seku vērtējumā (1987. gada 8. decembra spriedums lietā 20/87 *Gauchard*, *Recueil*, 4879. lpp., 5. punkts; 2002. gada 5. marta spriedums apvienotajās lietās C-515/99, no C-519/99 līdz C-524/99 un no C-526/99 līdz C-540/99 *Reisch* u.c., *Recueil*, I-2157. lpp., 22. punkts, kā arī 2003. gada 11. septembra spriedums lietā C-6/01 *Anomar* u.c., *Recueil*, I-8621. lpp., 37. punkts).

44 Šajā sakarā jāprecizē, ka, ja valsts tiesību akti vai tiesiskais regulējums, kā tas ir gadījumā ar tiesību aktiem, kas piemērojami pamata prāvā, nosaka termiņu ieinteresēto personu apsvērumu apzināšanai noteikta laikposma ietvaros, valsts tiesai jāpārliecinās, ka administrācijas individuāli piešķirtais termiņš atbilst personas vai uzņēmuma īpašajai situācijai un tiem ir ļāvis izmantot to tiesības uz aizstāvību, ievērojot efektivitātes principu. Šādā gadījumā iesniedzējtiesai jāņem vērā konkrētie lietas fakti. Attiecībā uz

importu no Āzijas valstīm tādējādi tādi faktori kā attiecīgo darbību sarežģītība, attālums un pat parastās attiecības ar kompetentajām vietējām iestādēm var būt nozīmīgi. Tāpat jāņem vērā uzņēmuma lielums un tas, vai tam ir vai nav iedibinātas komercattiecības ar attiecīgo valsti.

45 Attiecībā uz tādām pārbaudes darbībām kā tās, par kurām ir runa pamata prāvā, jāatzīmē, ka tās ir vienots vesels. Tādējādi pārbaude, kas ilgst vairākus mēnešus un ietver pārbaudes uz vietas un attiecīgā uzņēmuma uzklausīšanu, tā paziņojumus iekļaujot lietas materiālos, var ļaut prezumēt, ka šis uzņēmums ir informēts par iemesliem, kādēļ pārbaude tikusi veikta, un par tam pārmestajiem faktiem.

46 Šādi apstākļi, kas var ļaut konstatēt, ka ieinteresētais uzņēmums pārbaudes laikā ir ticis uzklausīts, būdams informēts par lietas apstākļiem, arī jāņem vērā.

47 Tiesai, kas iztiesā pamata lietu, jāpārbauda, vai, ņemot vērā šos dažādos kritērijus, termiņš, ko kompetentā administrācija piešķīrusi valsts likumā paredzētā laikposma ietvaros, atbilst iepriekš atgādinātajām Kopienu tiesību prasībām.

48 Attiecībā uz jautājumu par to, kāda ietekme pamata prāvā apstrīdētajam lēmumam var būt tam, ka tas tika pieņemts trīspadsmit dienas pēc tam, kad sabiedrība tika informēta, ka tai ir astoņas dienas savu apsvērumu sniegšanai, jāprecizē sekojošais.

49 Noteikums, saskaņā ar kuru nelabvēlīga lēmuma adresātam jābūt iespējai sniegt savus apsvērumus pirms šā lēmuma pieņemšanas, mērķis ir ļaut kompetentajai administrācijai efektīvi ņemt vērā visu atbilstošo informāciju. Lai nodrošinātu attiecīgās personas vai uzņēmuma efektīvu aizsardzību, šī noteikuma mērķis ir citastarp ļaut tiem izlabot kļūdu vai sniegt informāciju par to personisko situāciju, kas liecinātu par labu tam, lai lēmums tiktu pieņemts vai netiktu pieņemts, vai tam būtu noteikts saturs.

50 Šādos apstākļos tiesību uz aizstāvību ievērošana nozīmē, ka, lai varētu uzskatīt, ka personai, kurai ir šīs tiesības, ir bijusi iespēja noderīgi darīt zināmu savu viedokli, administrācijai ar pienācīgu vērību jāiepazīstas ar attiecīgās personas vai uzņēmuma apsvērumiem.

51 Tikai iesniedzējtiesas kompetencē ir pārliecināties, vai, ņemot vērā laikposmu, kas pagājis no brīža, kad attiecīgā administrācija saņēma apsvērumus, līdz brīdim, kad tā pieņēma lēmumu, ir vai nav iespējams uzskatīt, ka tā ir pienācīgi ņēmusi vērā tai iesniegtos apsvērumus.

52 Tādējādi uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu jāatbild, ka attiecībā uz muitas parāda piedziņu, lai veiktu ievedmuitas nodokļa vēlāku piedziņu, astoņu līdz piecpadsmit dienu termiņš, kas importētājam, kurš tiek turēts aizdomās par to, ka viņš ir veicis muitas pārkāpumu, piešķirts tā apsvērumu sniegšanai, principā atbilst Kopienu tiesību prasībām.

53 Valsts tiesai, kas iztiesā lietu, ņemot vērā lietas īpašos apstākļus, jānosaka, vai termiņš, kas reāli tika piešķirts šim importētājam, tam ļāva noderīgi tikt uzklausītam no muitas iestāžu puses.

54 Valsts tiesai arī jāpārliecinās, vai, ņemot vērā laikposmu, kas pagājis no brīža, kad attiecīgā administrācija saņēma importētāja apsvērumus, līdz brīdim, kad tā pieņēma lēmumu, ir vai nav iespējams uzskatīt, ka tā ir pienācīgi ņēmusi vērā tai iesniegtos apsvērumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

55 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) attiecībā uz muitas parāda piedziņu, lai veiktu ievedmuitas nodokļa vēlāku piedziņu, astoņu līdz piecpadsmit dienu termiņš, kas importētājam, kurš tiek turēts aizdomās par to, ka viņš ir veicis muitas pārkāpumu, piešķirts tā apsvērumu sniegšanai, principā atbilst Kopienu tiesību prasībām;

2) valsts tiesai, kas iztiesā lietu, ņemot vērā lietas īpašos apstākļus, jānosaka, vai termiņš, kas reāli tika piešķirts šim importētājam, tam ļāva noderīgi tikt uzklausītam no muitas iestāžu puses;

3) valsts tiesai arī jāpārliecinās, vai, ņemot vērā laikposmu, kas pagājis no brīža, kad attiecīgā administrācija saņēma importētāja apsvērumus, līdz brīdim, kad tā pieņēma lēmumu, ir vai nav iespējams uzskatīt, ka tā ir pienācīgi ņēmusi vērā tai iesniegtos apsvērumus.

[Paraksti]